

Apstiprināta:

direktore _____ Vita Pinne

2016. gada 29. augustā

Ulbrokas Mūzikas un mākslas skola

(izglītības iestādes nosaukums)

Mežraga spēle

(mācību priekšmeta nosaukums)

Mācību priekšmeta programma pieņemta metodiskās padomes 2016. gada 22. augusta sēdē.

Mācību priekšmeta programmu izstrādāja

Kaspars Stankevičs

(vārds, uzvārds)

(paraksts)

Ulbrokas Mūzikas un mākslas skolas
profesionālās ievirzes izglītības programmas
Pūšaminstrumentu spēle – Mežraga spēle
mācību priekšmeta **Mežraga spēle** programma

1. Mērķi:

- 1.1. nodrošināt izglītojamajam iespēju sagatavoties profesionālās vidējās izglītības ieguvei Mežraga spēles izglītības programmā;
- 1.2. sekmēt izglītojamā veidošanos par garīgi attīstītu, brīvu, atbildīgu un radošu personību;
- 1.3. radīt motivāciju izglītības turpināšanai profesionālās vidējās izglītības pakāpē;
- 1.4. sekmēt izglītojamā pozitīvas attieksmes veidošanos pret līdzcilvēkiem.

2. Galvenie uzdevumi:

- 2.1. nodrošināt sistematizētu pamatzināšanu un pamatprasmju apguvi mūzikas instrumenta spēlē, veicināt muzikālo spēju attīstību, kā arī vērtīborientācijas veidošanu mūzikā atbilstoši uzņemšanas prasībām mūzikas profesionālās vidējās izglītības programmā Mežraga spēle;
- 2.2. sekmēt muzikālās darbības pieredzes apguvi mūzikas instrumenta spēlē un attīstīt jaunrades spējas mūzikā;
- 2.3. attīstīt kolektīvās muzicēšanas pamatprasmes;
- 2.4. sekmēt izglītojamā emocionālo un intelektuālo attīstību;
- 2.5. atraisīt izglītojamā muzikalitāti un individuālās radošās spējas;
- 2.6. attīstīt muzikālo dzirdi, muzikālo atmiņu un ritma izjūtu;
- 2.7. attīstīt muzikālo domāšanu;
- 2.8. attīstīt pamatprasmī raksturot skaņdarba tēlainību un mūzikas valodu;
- 2.9. apgūt pamatterminoloģiju mūzikā;
- 2.10. sniegt priekšstatu un attīstīt orientēšanos mūzikas žanros, stilos un komponistu daiļradē.

3. Mācību programmas specialitātē apguves ilgums un apjoms:

Programmas apguves ilgums ir 6 (*7) mācību gadi.

**7) mācību gads paredzēts audzēkņiem, lai nodrošinātu secīgu pāreju no vienas izglītības pakāpes nākošajā mūzikas profesionālās izglītības pakāpē.*

- Mācību periods: 6 gadi;
- Mācību nedēļu skaits: 210;
- Kontakstundu skaits: 420;

4. Izglītības programmas galveno uzdevumu izpildē sasniedzamo zināšanu un prasmju noslēguma prasības, kas atbilst iestāžu pārbaudījumu prasībām mūzikas profesionālās vidējās izglītības programmā “Mežraga spēle”.

Noslēguma prasības Mežraga spēlē:

Mācību priekšmeta apguves noslēguma pārbaudījumus Mežraga spēlē organizē divās daļās:

- 1) spēles tehnisko prasmju pārbaude:

*) jāatskaņo viena mažora, viena minora gamma un trijskaņu arpēdžijas

līdz 4 atslēgas zīmēm,

*) jāatskaņo viena tehniska etīde (no notīm);

2) mākslinieciskā repertuāra atskaņojums:

*) jāatskaņo viens izvērsta formas skaņdarbs (sonāte, koncerts, variācijas) vai divi dažāda rakstura skaņdarbi.

5. Mācību programmas specialitātē satura apguves secība, zināšanu un prasmju pārbaude:

Mūzikas skolā Mežraga spēles audzēknim ir nepieciešams apgūt dažāda stila, formas un satura skaņdarbus, mūzikas izteiksmes līdzekļus, jāiegūst spēles tehniskās prasmes un jāpilnveido tās.

Repertuārā bez klasiskās mūzikas darbiem plaši jāizmanto tautas mūzikas un džeza mūzikas paraugi, ieteicams repertuārā iekļaut latviešu komponistu skaņdarbus. Jāpaaugstina spēles tehniskais līmenis, izmantojot dažādus vingrinājumus un gammu spēli, kā arī etīdes.

Mežraga spēles pedagoga uzdevums ir novērtēt audzēkņa piemērotību izvēlētajam instrumentam, fiziskos un muzikālos dotumus. Pareiza ambažūra un elpas (izelpas) nostādīšana ir viens no pedagoga pamatuzdevumiem apmācības perioda sākumā. Mācību priekšmeta programma jāapgūst, izmantojot individuālo pieeju, ievērojot audzēkņa fiziskos dotumus, uztveres spējas, kā arī instrumenta specifiku.

<i>Kl.</i>	<i>Zināšanas un prasmes</i>	<i>Zināšanu un prasmju pārbaude.</i>
1.	Pareiza stāja, pareiza instrumenta turēšana. Ambažūra nostādīšana. Elpas, pirkstu un štrihu tehnikas pamati. Skaņas kvalitāte. Dinamiskās zīmes. Nošu ilgumi. <ul style="list-style-type: none">• Gammas: Do-la, Fa, T3.• Etīdes: 2• Skaņdarbi: 3	<u>II semestrī</u> <ul style="list-style-type: none">➤ Tehniskā ieskaite➤ Pārcelšanas eksāmens
2.	Eipas, pirkstu un štrihu tehnikas. Skaņas kvalitāte. Intonācija. Diapazona paplašināšana. Dinamiskās zīmes. Pamatmaņas lasīšanā no lapas. 1.semestris <ul style="list-style-type: none">• Gammas: Do-la,Sol-mi, T3• Etīdes: 2• Skaņdarbi: 2 dažāda rakstura 2.semestris <ul style="list-style-type: none">• Gammas: Līdz vienai zīmei, T3• Etīdes: 2• Skaņdarbi: 3	<u>I semestrī</u> <ul style="list-style-type: none">• Tehniskā ieskaite^(*)• Mācību koncerts^(**) <u>II semestrī</u> <ul style="list-style-type: none">• Tehniskā ieskaite• Mācību koncerts• Pārcelšanas eksāmens.^(***)
3.	Elpas, pirkstu un štrihu tehnikas. Skaņas kvalitāte. Intonācija. Muzikālais frāzējums. Diapazona paplašināšana. Lasīšana no lapas. 1. Semestris <ul style="list-style-type: none">• Gammas: Ar divām zīmēm, T3, arpēdžijas pa 3• Etīdes: 2• Skaņdarbi: 2 dažāda rakstura	<u>I semestrī</u> <ul style="list-style-type: none">• Tehniskā ieskaite• Mācību koncerts <u>II semestrī</u> <ul style="list-style-type: none">• Tehniskā ieskaite• Mācību koncerts• Pārcelšanas eksāmens.

	<p>2. Semestris</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gammas: Līdz divām zīmēm, T3, arpēdžijas pa 3 • Etīdes: 2 • Skaņdarbi: 3 	
4.	<p>Elpas, pirkstu un štrihu tehnikas. Skaņas kvalitāte. Intonācija. Muzikālais frāzējums. Diapazona paplašināšana. Lasīšana no lapas. Analizēt savu spēli.</p> <p>1.semestris</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gammas: ar trijām zīmēm, T3, arpēdžijas pa 3 un 4 • Etīdes: 2 • Skaņdarbi: 2 dažāda rakstura <p>2.semestris</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gammas: līdz trijām zīmēm, T3, arpēdžijas pa 3 un 4 • Etīdes: 2 • Skaņdarbi: 3, vēlams viens izvērsta formas skaņdarbs 	<p>I semestrī</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tehniskā ieskaite • Mācību koncerts <p>II semestrī</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tehniskā ieskaite • Mācību koncerts • Pārceļšanas eksāmens.
5.	<p>Elpas, pirkstu un štrihu tehnikas. Skaņas kvalitāte. Intonācija. Muzikālais frāzējums. Diapazona paplašināšana. Analizēt savu spēli. Lasīšana no lapas.</p> <p>1.semestris</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gammas: ar četrām zīmēm, T3 un apvērsumi pa3 un 4, • Etīdes: 3 • Skaņdarbi: 2, vēlams viens izvērsta formas skaņdarbs <p>2.semestris</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gammas: Līdz četrām zīmēm, T3 un apvērsumi pa3 un 4, • Etīdes: 3 • Skaņdarbi: 3, vēlams viens izvērsta formas skaņdarbs 	<p>I semestrī</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tehniskā ieskaite • Mācību koncerts <p>II semestrī</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tehniskā ieskaite • Mācību koncerts • Pārceļšanas eksāmens.
6.	<p>Elpas, pirkstu un štrihu tehnikas. Skaņas kvalitāte. Intonācija. Muzikālais frāzējums, atklāt muzikālo tēlu un saturu. Analizēt savu spēli. Lasīšana no lapas.</p> <p>1.semestris</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gammas: ar 4 zīmēm, Reb,Si, D7, pm7 • Etīdes: 3 • Skaņdarbi: 2, vēlams viens izvērsta formas skaņdarbs <p>2.semestris</p> <ul style="list-style-type: none"> • Skaņdarbi: 3, vēlams viens izvērsta formas skaņdarbs 	<p>I semestrī</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tehniskā ieskaite • Mācību koncerts^{****} <p>II semestrī</p> <ul style="list-style-type: none"> • Noklausīšanās noslēguma eksāmena programmai (2x) • Noslēguma eksāmens.

(* - **tehniskajā ieskaitē** katrā reizē jāspēlē divas gammas (trijskanis, arpēdžijas): vienu mažora, vienu minora. Etīde jāspēlē no notīm. Vēlams iekļaut lasīšanu no lapas.

(** - **mācību koncertos** 2.-5. klases audzēkņi izpilda divus pretēja rakstura skaņdarbus

(*** - **pārceļšanas eksāmenā** 2.-5. klases audzēkņi izpilda divus dažāda rakstura skaņdarbus vai 4.-5. klases audzēkņi eksāmenā atskaņo vienu izvērsta formas skaņdarbu.

(**** - **6.kl. audzēkņi** I semestra mācību koncertā atskaņo divus dažāda rakstura skaņdarbus, kas neietilpst skolas beigšanas eksāmena programmā.

6. Audzēkņu mācību sasniegumu vērtēšanas prasības, formas un veidi, zināšanu un prasmju vērtēšana:

6.1. Pārbaudes formas- programmas atskaņošana, tehnisko prasmju pārbaude.

6.2. Pārbaudes veidi- tehniskā ieskaite, mācību koncerts, eksāmens, konkurss.

6.3. Sasniegumu vērtēšanas pamatprincipi:

6.3.1. skaņdarba nošu teksta apguves pakāpe,

6.3.2. skaņdarba stila un rakstura izjūta,

6.3.3. skaņdarba dramaturģijas atklāsmē:

* skaņdarba forma,

* dinamiskās gradācijas,

* artikulācijas paņēmieni izmantošana.

* melodijas un toņa veidošana,

* intonācijas precizitāte,

* ritma izjūta.

6.3.4. psiholoģiskie faktori:

* uzstāšanās emocionalitāte,

* audzēkņa artistiskums

6.4. Skaņdarba apguve tiek vērtēta 10 ballu sistēmā:

Balles	Vērtējuma skaidrojums
10 balles (izcili)	Audzēknis parāda izcilu sniegumu tehnikas, frāzējuma, skaņu artikulācijas un toņa kultūras ziņā, kas liecina par spilgtu talantu. Atskaņojamo skaņdarbu grūtības pakāpe pārsniedz attiecīgās klases mācību programmas prasības.
9 balles (teicami)	Audzēknis parāda nevainojamu sniegumu, brīvi muzicē. Atskaņojamo skaņdarbu grūtības pakāpe atbilstoša attiecīgajai klasei.
8 balles (ļoti labi)	Audzēkņa sniegums atraisīts, muzikāls, grūtību pakāpe atbilstoša, taču vērojamas atsevišķas neprecizitātes, nesvarīgi trūkumi zināšanās un iemaņās.
7 balles (labi)	Apgūtas mācību priekšmeta programmas prasības, taču sastopami nesvarīgi trūkumi zināšanās un iemaņās (nelielas intonācijas, artikulācijas un tehnikas kļūdas). Sniegums varētu būt muzikālāks, atraisītāks, tehniskāks.
6 balles (gandrīz labi)	Apgūtas mācību priekšmeta programmas prasības, taču sniegums ir nepietiekoši stabils un pārlicinošs.
5 balles (viduvēji)	Pamatvilcienos apgūta mācību programma, taču sniegumā ir daudz trūkumu (monotons izpildījums, vāja tehnika, daudz nošu kļūdu, ritma nestabilitāte).
4 balles (gandrīz viduvēji)	Audzēknis mācību programmu izpilda individuālo spēju līmenī. Izpilda skolotāja norādījumus, tomēr uzdoto veic bez īpašas intereses.
3 balles (vāji)	Zināšanas, prasmes un iemaņas apgūtas virspusēji. Audzēknis nespēj pietiekoši apjomā iegaumēt nošu tekstu, pieļauj daudz kļūdu, neizpilda skolotāja norādījumus.
2 balles (ļoti vāji)	Apgūtas atsevišķas zināšanas, prasmes un iemaņas, taču nav spēju tās praktiski izmantot.
1 balle (ļoti, ļoti vāji)	Nav izpratnes par priekšmeta būtību un iemaņu tajā.

6. Mācību saturs - ieteicamais programmas instruktīvais un mākslinieciskais repertuārs, izmantojamās literatūras saraksts.

1.klase

Aijā, Ancīt, aijā (jāpārtransponē pavadījums)
Čuči mani līgaviņa (solo partija kvintu zemāk)
Meitiņa mīļā (solo partija kvintu zemāk)
Visas bija Jāņu zāles (solo partija kvintu zemāk)
Pie niedrītes laivu sēju (solo partija kvintu zemāk)
Rīga dimd (solo partija kvintu zemāk)
Āvu, āvu baltas kājas (solo partija kvintu zemāk)
Smuidra priede siliņāji (solo partija kvintu zemāk)
Saulīt' tecēj tecēdama (solo partija kvintu zemāk)
Rindām auga ozoliņi (solo partija kvintu zemāk)

(*"Latviešu tautas dziesmas klarnetei un klavierēm"*. Sast. G.Kļaviņš, izd. LPSR Kult. ministr. 1987.g.)

V.A.Mocarts. "Allegretto"
(A.Jankeļevičs. "Skola mežragam" Maskava 1970. g.)

G.F.Telemans. "Skaņdarbs"

V.A.Mocarts. "Allegretto"

V.Poļehs "Dziesma"

Čehu T.Dz

arr.V.Martinovs "Mans dēls"

(V.Poļehs. "Hrestomātija mežragam" Maskava 1988. g.)

C.Barrat "Jewel in the crown"

"Round dance"

"Crook's corner"

"On the wing"

(Carol Barratt "Bravo!Horn in F", edited by Andrew Currie)

Etīdes

"Vingrinājumi un etīdes mežragam". Sastādījis J.Zīrups. Rīga 1981.g.

A.Klišāns. "Mežraga skola". Rīga 1981.g.

Etīdes no N° 1 –28, 32-50.

V.Poļehs. "Mežraga skola". Maskava 1986.g.

2.klase

Rikšiem bērīt' es palaidu

Lecu, lecu dārziņā'I

Krauklīts sēž ozolā

Līgodama upe nesa

Teici, teici valodiņa

Pie niedrītes laivu sēju

(A.Klišāns "Mežraga skola" 1981. g. LPSR Kultūras ministija.)

J.Ozoliņš "Dziesma"

J.Lipšana apdarē "Bēdu, manu lielu bēdu" (Izdota priekš 1.starpt. konkursa Ērgļoo skolu centra (konservatorijas pagalmā).

Ž.B.Lullī "Dziesmiņa"

D.Fliss "Šūpļa dziesma"

V.A.Mocarts "Pavasara dziesma"

Šv. t.dz. "Dzeguzīte"

L.V.Bēthovens "Vācu deja"

L.V.Bēthovens "Tautas deja"

(V.Poļehs "Hrestomātija mežragam" Maskava 1988.g.)

K.Czerny

Arr. C.Barratt "Rise and shine"

C.Barratt "Getting a buzz!"

"In the limelight"

"Allemande"

"Ferryside"

(Carol Barratt "Bravo! Horn in F", edited by Andrew Currie)

Etīdes

"Etīdes mežragam". 1. burtnīca. Sastādījis M.Bujanovskis, izd. Ļeņingrada 1973.g.

"Vingrinājumi un etīdes mežragam". Sastādījis J.Zīrups. Rīga 1981.g.

A.Klišāns. "Mežraga skola". Rīga 1981.g.

Etīdes no N° 80-88, 93-103.

3.klase

J.Kaijaks "Melodija"

Jēkabs Mediņš "Uz darbu"

(*"Latviešu padomju komponistu darbi" LPSR Kult. min. 1975.g.*)

L.V.Bethovens "Murkšķis"

L.V.Bethovens "Gājiena dziesma"

L.V.Bethovens "Burvju ziediņš"

Dž.Perholēzi "Pastorāle"

J.Brāmss "Šūpļa dziesma"

G.Mellers "Laimīgā"

R.Šūmans "Drošais jātnieks"

R.Šūmans "Jautrais zemnieks"

P.Martini "Gavote"

G.F.Hendelis "Ārija no op. 'Rinoldo'"

J.S.Bahs, Š.Guno "Ave Marija"

(*"Ārzemju komponistu vieglu skaņdarbu pārlikumi mežragam" Maskava 1982.g.*)

K.M.Vēbers "Nāras dziesma"
Ž.Bizē "Nadēra romance" no op. "Pērļu zvejnieki"
Dž.Valentini "Menuets"
(*"Aizrobežu komponistu skaņdarbu pārlikums mežragam un klavierēm"*
Maskava 1960. g., redaktors V.Zverevs)

C.Barratt "Trompe de chasse"
"Three variations on "Cat in the snow"
"Astolpho's horn"
(Carol Barratt "Bravo! Horn in F", edited by Andrew Currie)

Negro Spiritual
Arr.A. campbell "Nobody Knows"
R.Bissill "Promenade"
Welsh traditional
Arr.A.Campbell "David of the White Rock"
(*"Going solo" Richard Bissill & Arthur Campbell, Faber ff Music*)

Etīdes

"Vingrinājumi un etīdes mežragam". Sastādījis J.Zīrups. Rīga 1981.g.
O.Francis. Etīdes N° 108, 109, 123, 129, 142
P.Karparovs. Etīdes N° 98, 113-115, 125, 133
V.Poļehs. Etīdes N° 99-106, 112, 139
A.Klišāns. "Mežraga skola". Rīga 1981.g.
Etīdes N° 72-77
V.Poļehs. "Mežraga skola". Maskava 1986.g

4.klase

P.Čaikovskis "Sena franču dziesmiņa"
M.Gļinka "Cīrulītis"
D.Konkone "Tēma ar variācijām"
E.Grīgs "Valsis"
V.A.Mocarts "Ganiņa dziesma"
A.Varlāmovs "Sarkanais sarafāns"
J.S.Bahs "Menuets"
L.V.Bēthovens "Romance"
D.Kabaļevskis "Rondo-tokāta"
(*V.Poļehs. "Hrestomātija mežragam" Maskava 1988.*)

K.Sen-Sans "Romance"
Ž.Bizē "Rīts" no mūzikas drāmai "Arlēziete"
(*"Mežraga repertuārs 4. klasei", sastādījis J.V.Jakustidi, Kijeva 1986.*)

L.Mocarts "Dūdas"

- G.Persels "Allemanda"
 L.Kerubini "Sonata"
 L.V.Bēthovens "Menuets"
 S.Rahmaņinovs "Vokalīze"
(A.Jankeļēvičs "Skola mežragam" Maskava 1970.g.)
- J.S.Bahs "Ārija"
 "Menuets"
(F.Šollars "Mežraga skola" Maskava 1991.g.)
- V.A.Mocarts "Rondo" no 1. mežraga koncerta D-dr ar orķestri
 A.Koplands "Cionas mūri" no 2.cikla senas Amerikāņu dziesmas
- R.Bissill "Sad Song"
 "Waltz to take away"
- F.Delius
 Arr. A.Cambell "La Calinda"
("Going solo" Richard Bissill & Arthur Campbell, Faber ff Music)

Etīdes

- "Vingrinājumi un etīdes mežragam". J.Zīrups. Rīga 1981.g.
 P.Karpovs. Etīdes N° 144, 145
 K.Koprašs. Etīdes N° 150, 161, 162
 V.Poļehs. Etīdes N° 151, 152, 158, 159
 A.Klišāns. "Mežraga skola". Rīga 1981.g.
 Etīdes N° 89-92
 V.Poļehs. "Mežraga skola". Maskava 1986.g.

5.klase

- G.Persels "Skaņdarbs"
 G.F.Hendelis "Redzu mednieku"
 F.Mendelsons "Pavasara dziesma"
("Skaņdarbi mežragam ar klavierēm" sast. V.Poļehs, Maskava 1973.)

- B.Marčello "Sonāta"
 Ž.B.Loijē "Sonāta"
 G.Ekkls "Sonāta"
("Senās sonātas pārlikumi mežragam un klavierēm". E.Karpulins, Maskava 1986.)

- A.Fattahs "Lirisks skaņdarbs" mežragam un klavierēm. Maskava 1956.

- J.S.Bahs "Burrē I", "Burrē II"
 G.F.Hendelis "Pastorāle"
 G.F.Hendelis "Burrē"

(“*Senās mūzikas pārlikumi mežragam un klavierēm*” sast. E.Karpuhins, Maskava 1989.)

R.Bissill “Hymn of the High Plains”
W.A.Mozart “Bei Mannern, welche Liebe fuhlen”
Arr.A.Campbell
P.Čaikovskis “Humoreska”
Arr. A.Campbell
G.Puccini “Nessun Dorma”
Arr. A.Campbell
(“Going solo” Richard Bissill&Arthur Campbell, Faber ff Music)

Etīdes

“Vingrinājumi un etīdes mežragam”. Sastādījis J.Zīrups. Rīga 1981.g.
Dž.Konkone. Etīdes N° 163, 164
V.Solodujevs. Etīdes N° 165, 166
Ž.Gallē. Etīdes N° 167-169, 171-183
A.Klišāns. “Mežraga skola”. Rīga 1981.g.
V.Poļehs. “Mežraga skola”. Maskava 1986.g.

6.klase

A.Jurjāns “Barkarola”
Arvīds Žilinskis “Teiksma”
M.Bašs “Noktime”
(“*Latviešu komponistu skaņdarbi mežragam un klavierēm*”. LPSR Kult. min. 1975.)

Arvīds Žilinskis “Sonatīna” mežragam un klavierēm.

K.Sen-Sans Koncerta skaņdarbs mežragam un orķestrim I daļa
V.A.Mocarts “Koncerts” N^o1 D-dur mežragam un orķestrim.
V.A.Mocarts “koncerts N^o3 Es-Dur mežragam un orķestrim
K.Matis “Koncerts” N^o2 mežragam un orķestrim I daļa
K.Matis “Koncerts” N^o3 mežragam un orķestrim

K.Koprašs “*Etīdes mežragam*” Maskava 1990.

G.Bizet “Theme from L’Arlesienne”
Arr. A.Campbell
R.Bissill “March of the Gimps”
“Fourthright fanfare”
“Russianish dance”
(“Going solo” Richard Bissill&Arthur Campbell, Faber ff Music)

P.Čaikovskis	“Ariozo” no kantātes “Maskava”
A.Ļadovs	“Prelūdijs”
H.Persels	“Ārija”
R.Gliers	“Intermeco”
F.Kuperens	“Pastorāle”
	<i>(F.Šollars’ “Mežraga skola” Maskava 1991.g.)</i>

Etīdes

- “Vingrinājumi un etīdes mežragam”. J.Zīrups. Rīga 1981.g.
 Ž.Gallē. Etīdes N° 167-183
 K.Koprašs. Etīdes N° 171, 180
 Dž.Kokone. Etīdes N° 163, 164
 “Vingrinājumi un etīdes mežragam” 1. burtnīca. M.Bujanovskis. Maskava 1973.g.
 Ž.Gallē. “Etīdes mežragam” 1. burtnīca. Ļeņingrada 1962.g.
 K.Koprašs. Etīdes mežragam. 1. burtnīca. Maskava 1990.g.